

VF 30 (1971): 251-253

Fågelrapporter

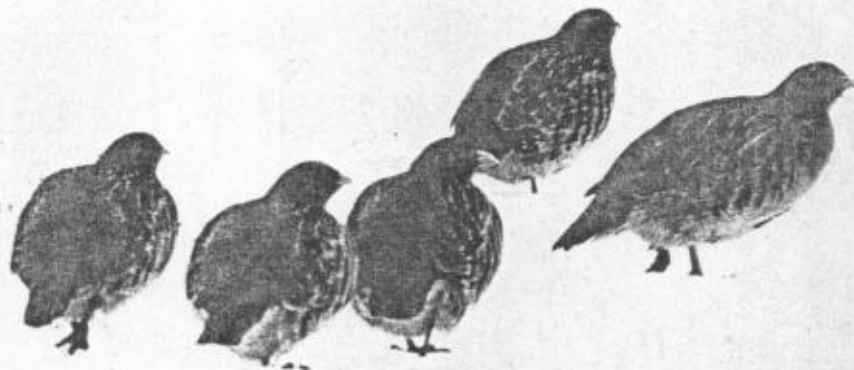
87872

Närke 1970

- Smådopping *Podiceps ruficollis*. 2 ex. Velandasjön 30.5.69 (KB, OK), 1 ex. Kvarntorp 20.6 (JA).
- Storskarv *Phalacrocorax carbo*. 1 ex. Hemfjärden 20.9 och 15.10 (RN), i Vättern 2 ex. St. Röknen 20.9 samt 2 ex. Lakaskär 16.10 (UA, NES).
- Snatterand *Anas strepera*. 3 par sågs under våren och försommaren på skilda platser i Kvismaren, häckning kunde ej konstateras men är trolig (LB, OP, BR m.fl.); i Fågelsjön, Kvismaren 1 par 2.8 (OP) samt en flock på 15 ex. 12.8 (JP), sannolikt den största som setts i Närke. I Tysslingen 2 ex. 23.5 (CJ).
- Bergand *Aythya marila*. 1 ex. Hammar, Kvismaren 2-5.5 (OL, ÖNF), Labbåsen, Mullhyttemo 10.5 (RO) samt Vibysjön 11.10 (NOA, SB, TF).
- Alfågel *Clangula hyemalis*. En i Sköllersta funnen utmattad hane släpptes i Svartån vid Örebro slott där den uppehöll sig under hela februari; sannolikt samma fågel sågs vid Oset några gånger under mars (JA-n, LJ, LS m.fl.). Dessutom två vårfynd: 1 ex. Laxå 3.5 (LBF) samt Kilsmo 6.5 (ÅP). Första höstfyndet i Väster-närke gjordes 17.10 då 1 ävenledes utmattad ex. påträffades i Mörtsjön, Kilsbergen (RO). Från Hjälmarens och Vibysjöns föreligger sex observationer av 1-4 ex. under senare delen av oktober.
- Svarta *Melanitta fusca*. Fyra observationer i Hjälmarens under hösten: 1 ex. Segersjö 11.10 (JP, AP, JÖ), 2 ex. Vinön 15.10 (JG) samt vid Dimbo 3 ex. 21.11 (JP, OP, AP) och 1 ex. 28.11 (JP, AP).
- Storskrake *Mergus merganser*. Ca 2 000 ex. i sjön Alsen vid Askersund 22.11 (LB).
- Salskrake *Mergus albellus*. Under våren sågs 1-4 ex. under tiden 22.4-10.5 vid Segersjö och Uddgarn i Hjälmarens samt vid Kvismaren och Vibysjön. På höststräcket noterades maximalt 67 ex. vid Segersjö 18.10 (JP, OP, AP), det största antal som iakttagits i Närke. Från oktober och november föreligger dessutom ett flertal observationer av 1-15 ex. vid Oset och n. Vättern.

- Gravand *Tadorna tadorna*. 4 ex. sträckte mot N över Tysslingen 19.9 (AE, CJ, EN-g, HEP).
- Bläsgås *Anser albifrons*. 1 ex. sträckte tillsammans med 17 sädgäss mot S över Vibysjön 21.9 (NOA, TF), 1 ex. Oset 29.9 (OP) samt Svartån, Örebro 4-5.11 (DL).
- Prutgås *Branta bernicla*. 8 ex. L. Brandsjöhult i s. Närke 14.10 (UA, NES).
- Vitkindad gås *Branta leucopsis*. 1 ex. Skrämssta, V Örebro 8.11 (KAE).
- Havsörn *Haliaeetus albicilla*. I SOF:s förteckning, 6:e uppl. är arten ej uppgiven för Närke. Trots stammens tillbakagång förekommer dock havsörnen fortfarande regelbundet på Storhjälmaren under höstarna och kvarstannar vanligen så länge öppet vatten finns, ofta även sedan isen lagt sig. Från landskapet i övrigt föreligger årligen ett antal iakttagelser av enstaka fåglar under vår och höst. Under 1970 är arten rapporterad med 1 ex. vid L. Röknen i Vättern 2.1 (UA, NES) samt 1 ex. vid Oset 5.4 (UA-n), dessutom ett tiotal observationer under tiden 25.10-12.12 främst vid Hjälmarens men även vid Tysslingen, på Hallsbergs soptipp samt i n. Vättern.
- Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*. Endast iakttagen vid fyra tillfällen under året: 1 ex. L. Röknen, Vättern 3.1 (UA, NES), 1 ex. Ässä, Hjälmarens 4.4 (LJ), 1 ex. 3.6 (HG) samt 1 ex. Almy, Örebro 19.9 (ER).
- Tornfalk *Falco tinnunculus*. Arten ökar påtagligt, i landskapets västra delar är dock stammen fortfarande mycket svag. Som svar på upprop ingick rapporter om häckning under 1970 på fem lokaler, nämligen vid Nysund, Myrö, Glanshammar (2 par), Asker samt Kumla (häckningar på de tre sistnämnda platserna även 1969, de enda kända detta år). Dessutom sågs tornfalk under häckningstid på ytterligare tio lokaler.
- Rapphöna *Perdix perdix*. Efter den stora minskning som rapphönsstammen tidigare undergått tycks nu av inkomna rapporter att döma en viss beståndsökning ha skett.

Rapphönan *Perdix perdix* har uppenbarligen hämtat sig något i Närke. Foto: Ake Lindau/N.

FÄGELRAPPORTER

Vaktel *Coturnix coturnix*. 4 ex. hörda på skilda platser vid Kvismaren (Kv. f.stn, AP, HV).
 Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*. 2-3 ex. hörda vid Kvismaren under en vecka i slutet av maj (Kv. f.stn). Efter toppåret 1967 med upp till 13 hörda på denna lokal (VF 27: 359) har följt några magra år med 5 ex. 15.5.69 (TB) som maximisiffr. 1 ex. vid Tysslingen 17-18.5 (CJ, SH).
 Större strandpipare *Charadrius hiaticula*. I SOF:s förteckning, 6:e uppl. saknas uppgift om att den geografiska rasen *hiaticula* under sträcket förekommer såväl i Närke m.fl. landskap inne i landet som vid kusterna.
 Roskarl *Arenaria interpres*. Enligt SOF:s förteckning, 6:e uppl. är arten endast "funnen" i Närke. Arligen föreligger dock ett antal observationer under såväl vår- som höststräcket (jfr VF 27: 360). Under 1970 är roskarlen noterad vid Oset med 1 ex. 9.5 (BL), 16.5 (DL, KR), 29.7 (DL, BR) samt 28.8 (KR), vid L. Röknen i n. Vättern sågs 1 ex. 7.6 (UA, NES).
 Dubbelbeckasin *Gallinago media*. 1 ex. lät höra sitt spel vid Tysslingen 15-23.5 (CJ, SV m.fl.).
 Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*. 1 ex. vid Oset 16.5 (KR) utgör det andra värfyndet på denna lokal på tio år. Under hösten är arten iakttagen ett flertal gånger vid Oset, Kvismaren och Tegelbruksdammarna, Hallsberg.
 Myrspov *Limosa lapponica*. Med anledning av uppgifterna i SOF:s förteckning, 6:e uppl., bör påpekas att arten är funnen i Närke under vårsträcket; vid Kvismaren sågs en flock om 8 ex. 24.4.68 (VF 28: 270) och vid Oset 1 ex. 15.4.69 (VF 30: 142).

Sparvugglan *Glauclidium passerinum* sågs talrikt i Närke 1970. Foto: Per Olof Swanberg/N.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*. 1 ex. Tysslingen 31.5 (EN-g), 1 ex. Oset 24-25.7 (DL).
 Brushane *Philomachus pugnax*. 350-400 ex. vid Hammar, Kvismaren 10.5 (LB, UT, HV, SV).
 Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*. 1 ex. Tegelbruksdammarna, Hallsberg 6.6 (NOA, TF, CP), i Rynningeviken v. Hjälmaran 2 ex. 30.5 (RG, BT) samt 1 ex. 22.8 (RN), i Storchjälmaren 1 ex. 13.6 och 22.8 (US).
 Vittrut *Larus hyperboreus*. I SOF:s förteckning, 6:e uppl. är arten ej uppgiven som funnen i Närke. Vid Oset uppträdde dock 1 juv. på en sotpupp under tiden 25.11.56-30.5.57 med undantag av ett par drygt månadslånga perioder (VF 18: 321), även 1 juv. vid Oset 26.4.69 (VF 30: 142).
 Dvärgmåsa *Larus minutus*. Vid Ässön, Hjälmaran 1 ad. 14.6 (UA-n, LJ) samt 6 juv. 22.8 (LJ).
 Svarttärna *Chlidonias niger*. Vid Tysslingen 2 ex. 17.5 (CJ) och 1 ex. under juni (AA), vid Vibysjön 1 ex. 6.6 (SB), i Hjälmaran 3 ex. Rynningeviken 3.7 och 1 ex. 15-16.7 (RN), 1 ex. Ässön 22.8 (LJ) samt 1 ex. Uddgarn 20.9 (EN).
 Skräntärna *Hydroprogne tschegrava*. Som vanligt åtskilliga observationer under sensommaren vid Hjälmaran, där sågs dessutom 1 ex. vid Ässön 23.5 (LJ) och 1 ex. vid Katrinelund 17.6 (BL), vid Fågelsjön, Kvismaren 2 ex. 15.6 (TL).
 Fjälluggla *Nyctea scandiaca*. 1 juv. ♂ sågs vid Nasta, Örebro från 15.11, tillvaratogs med vingskada 25.12, avled dock efter några dagar (TH).
 Sparvuggla *Glauclidium passerinum*. Arten sedd i större omfattning än vanligt varför rapportörerna uppmanades meddela förekomst. Som resultat härav kunde drygt 50 rapporterade ex. inräknas med huvudparten observationer från Kilsbergen och övriga Västernärke och med antalet lika fördelat mellan vårvintern och senhösten.
 Kungsfiskare *Alcedo atthis*. 2 ex. Oset 10-15.5 (TA, OL, LR), 1 ex. sjön Multen, Mullhyttemo under juni (RO) samt 1 häckande par Svartån, Vintrosa (AA).
 Gråspett *Picus canus*. 1 ♀ Lockhyttan, Kilsbergen 16.2-3.3 (SH).
 Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*. Tre observationer av enstaka fåglar i vindfällan på skilda platser i Kilsmo-Brevenstrakten under november-december (SE).
 Trädläska *Lullula arborea*. 2 ex. Älmerud, St. Mellösa 25.4 (LB, AM), 1 ex. Hässleberg, Lännäs 26.4 (JP, AP, UT), 2 häckande par Västerhult, N Kilsmo (SE).
 Bergläska *Eremophila alpestris*. 1 ex. Marksjön, Sö Örebro 21.3 (UA-n, LJ) och 1 ex. Oset 10.4 (HEP).
 Korp *Corvus corax*. 5 flygga ungar sågs 10.6 vid Brevens bruk i Östernärke (SE).
 Ringtrast *Turdus torquatus*. 1 ♂ Lockhyttan, Kilsbergen 22-24.4 (SH).
 Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*. 1 ad. ♀ Skogvik, Glanshammar 23.5 (HG).
 Näktergal *Luscinia luscinia*. 10 sjungande ♂ i landskapet. Häckning trolig vid Oset där 1 sjungande ♂ uppehöll sig från mitten av maj till midsom-

r
n
Flo
h
U
J
o
Kär
(
1
S
tr
h
Höl
rr
1
rr
fy
es
le
rr
ri
Mir
u
1
N
Skä
n
n
Steg
a
n
s
k
T
C
Ö
h
o
n
e
ti
Ro

Sör
Raj
uto
VF

Ny
Röc
n
n
s

Inv
Spa
u
8
o
S

1 ex. Tysslingen (DL).
 350-400 ex. vid (JT, HV, SV).
 1 ex. *lobatus*. 1 ex. 6.6 (NOA, TF, Maren 2 ex. 30.5 i Storhjälmaren
 Fås förteckning, som funnen i ek 1 juv. på en 5.57 med undan- ga per (VF 26.4.6). VF 30:
 Åssön, Hjälmaren 22.8 (LJ).
 Tysslingen 2 ex. (AA), vid Viby- 3 ex. ninge- (N), 1 Åssön 9 (EN).
 va. Som vanligt nsommaren vid 1 ex. vid Åssön und 17.6 (BL), 15.6 (TL).
 juv. ♂ sågs vid atogs med ving- gra dagar (TH).
 n. Arten sedd i ör rapportörer- mst. Som resul- terade ex. in- vationer från ärke och med intern och sen-
 Oset 10-15.5 Mullhyttemo de par Svartån,
 tan, Kilsbergen
ucotos. Tre ob- vindfällan på strakten under
 merud, St. Mel- leberg ännäs par V rhult,
 ex. Marksjön, 1 ex. Oset 10.4
 r sågs 10.6 vid
 ochhyttan, Kils-
 es. 1 ad. ♀ Skog-
 gande ♂ i land- lär 1 sjungande aj till midsom-

martid och vid ett par tillfällen sågs tillsammans med en tyst fågel (DL, SV, Kv. fstn).
 Flodsångare *Locustella fluviatilis*. Vid Kvismaren hördes vid Hägersta 1 ex. 29.6-15.7 (JP, OP, UT) och vid Fornskinns mossen 1 ex. 3-18.6 (HJ, JP, OP, UT). Vid Götarsvik, Lillkyrka 1 ex. 13 och 20.6 (BL, DL).
 Kärrsångare *Acrocephalus palustris*. 1 ex. Oset 7.6 (LJ), 1 ex. Kolja, Glanshammar 8.6 (KGN) samt 1 ex. Råstasjön, NÖ Kvismaren 22.6-30.7 (CR). Sistnämnda fågel ringmärktes varefter den kontrollerades på platsen vid ett flertal tillfällen; häckning anses ej osannolik.
 Höksångare *Sylvia nisoria*. Vid Kvismaren ringmärktes enstaka ungfåglar vid Fågelsjön 11 och 15.8 (HJ) samt vid Kvinnersta 17.8 (LG). Härmed är arten funnen tio gånger i Närke. Alla fynden utgörs av ungfåglar och samtliga utom en - ringmärkt vid Oset 8.9.55, då ny art för landskapet (VF 16: 131) - är funna vid Kvismaren under augusti-september i samband med ringmärkning.
 Mindre flugsnappare *Ficedula parva*. 1 sjungande utf. ♂ nära sjön Våringen, Ö Arrud i n. Närke 1.6.69 (FL), 1 juv. ringmärktes vid Råstasjön, NÖ Kvismaren 1.8 (CR).
 Skärpiplärka *Anthus spinoletta*. 1 ex. Hammars- maden, Kvismaren 24.4 (LB) samt 1 ex. Åspe- näsa udde, Storhjälmaren 24.10 (JP, UT).
 Steglits *Carduelis carduelis*. Då kännedomen om artens förekomst i landskapet var bristfällig an- modades rapportörerna meddela alla iakttagel- ser under året. Härvid framkom att häckning konstaterats på endast tre lokaler: Trystorp, Tångeråsa, minst 2 par (sedan 1950), Åby, Örebro 1 par (sedan 1959) samt Karlslund, Örebro 1 par (sedan 1965) (TH). Under icke häckningstid föreligger från Oset ett tjugotal observationer av 1-7 ex. med kulmination i mars; 26-27.12 sågs dock 25 ex. (DL, BR), samt ett fåtal iakttagelser av 1-10 ex. mestadels höste- tid i landskapets mell. och ö. delar.
 Rosenfink *Carpodacus erythrinus*. Sammanlagt har

12 sjungande ♂ rapporterats från skilda platser i landskapet; ingen häckning har dock konsta- terats.
 Tallbit *Pinicola enucleator*. Från Kilsbergen före- ligger flera observationer: 6 ex. vid sjön Ölen 15.3 (LA), S Villingsberg sågs 15 ex. 6.12, 1 ex. 12.12 samt 3 ex. 13.12 (TR), 6 ex. vid Ramsjön 28.12 (KJB, JP-å).
 Bergfink *Fringilla montifringilla*. Ett flertal sjung- ande ♂ under häckningstid vid Svarttjärn, S Gäddtjärn och N Kroktjärn i Kilsbergen (LB).
 Ortolansparv *Emberiza hortulana*. Arten har under de senaste åren ökat markant och torde nu ha återhämtat sig fullständigt på flera lokaler.
 Lappsparv *Calcarius lapponicus*. Under vårsträcket iakttagen vid ett tiotal tillfällen med maximi- siffran 10 ex. vid Vibysjön 28.4 (SB). Från hösten föreligger tre observationer: Vid Aldam- men, Asker 6 ex. 6.9 (JG) och 11 ex. 12.8 (AP) samt vid sjön Ymningen, Kilsbergen 1 ex. 11.10 (HV).

AA=Axel Adolffson, LA=Lennart Ahlén, UA=Ulf Allvin, JA=Jan Andersson, JA-n=John Andersson, NOA=Nils-Olof Andersson, UA-n=Ulf Andersson, TA=Torbjörn Arvidsson, TB=Tomas Bergkvist, SB=Sune Björkvi, KJB=Karl-Johan Bondeson, KB=Knut Borg, LB=Lars Brolund, SE=Stig Enefjäll, AE=Anders Eriksson, KAE=Karl-Axel Eriksson, TP=Tommy Forslund, LG=Lars Gothorn, JG=Jan Gunnarsson, HG=Harry Gustavsson, RG=Roger Gyllin, TH=Tore Hanson, SH=Stefan Hult, HJ=Håkan Johansson, CJ=Conny Johansson, LJ=Lars Johansson, OK=Olle Karlson, Kv. fstn=Kvismare fågelstation, TL=Tord Larsson, LBF=Laxå Biologiska Förening, OL=Olle Liljedahl, FL=Folke Lindstedt, BL=Björn Lörin, DL=David Lundegård, AM=Arne Mörnerud, EN=Einar Nilsson, KGN=Karl-Gustav Nilsson, RN=Ragnar Nilsson, EN-g=Erik Nordberg, RO=Rune Olsson, HEP=Hans-Erik Pellgaard, CP=Crister Persson, JP=Jan Pettersson, OP=Ove Pettersson, AP=Ake Pettersson, JPå=Jan Pålsgård, LR=Leif Rapp, ER=Erik Rosenberg, KR=Klas Rosenberg, BR=Bo Runesson, CR=Caj Runesson, TR=Torsten Rönn, LS=Lennart Samzellius, NES=Nils-Erik Ström, US=Ulf Sörling, BT=Bo Thysellius, UT=Urban Toresson, HV=Holger Viberg, SV=Stig Viberg, JÖ=Jan Österberg, ÖNF=Östernärkes Naturvårdsförening.

Närkes Ornitologiska Förening
 Ragnar Nilsson

Sörmland 1970

Rapporten omfattar landskapet Södermanland utom Södertörn. Föregående rapport (1969) i VF 30: 144-147.

Ny art för landskapet

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*. 1 ex. ring- märktes 24.8 på Enskär (LB). Detaljerad beskriv- ning i Fågl. i Sörml. 3 (1970): 72-73. Sannolikt samma ex. 19.8 på samma plats (KEF m.fl.).

Invasionsarter

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*. Ovanligt talrik under hösten. På Enskär fångades 12 ex. 20.9- 8.10 (H-E fstn). I Eskilstunatrakten gjordes 26 observationer (LC m.fl.) samt i övriga Sörml. 9. Se även under "Häckning" nedan.

Pärflugga *Aegolius funereus*. Endast enstaka ex.: fångad 18.9 Enskär (LS) och 27.9 Nyköpings utkant (Ulf Widemo) samt hörd 8.10 Enskär (IN m.fl.). Se även under "Häckning" nedan.
 Trädskrypare *Certhia familiaris*. Uppträdde talrikt i skärgården sept.-okt. (BL, H-E fstn).
 Sidensvans *Bombycilla garrulus*. Fåtalig under vinter/vår 69/70 i Strängnäs (LB). Första höstex. 10-11.10 Enskär (Gerd Isaksson) och Strängnäs (LB). Dagligen 50 i okt.-nov., ej dec i Strängnäs (LB), upp till 200 i Katrineholm nov.-dec. (BL) samt max. 500 i Nyköping 20.10 (BP).
 Korsnäbb *Loxia sp.* Småflockar aug.-sept. vid Askö och Enskär. Ej samma omfattning som 1966 (H-E fstn).
 Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*. 1 mot NV 26.8 Askö (LW).